

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan avstrijski ... za četrta leta 4 gld. — Za ... doma se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za ... štiri in pol ... za Ljubljano za četrta leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemani za četrta leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od ... Rokopisi se ne vračajo. — Ure dnštvo je v Ljubljani v Frano Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Ure dnštvo je v Ljubljani v Frano Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Pravništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zaradi božičnih praznikov izide prihodnji list v soboto.

Slovenski poslanec g. Vilh. Pfeifer in nadsodni je predsednik g. Waser.

Dunajski časopisi prinašajo dve pismi, ki sta si jih dopisala pred devetimi meseci naš slovenski poslanec g. V. Pfeifer in predsednik deželne višje sodnije pl. Waser. Dne 14. marca t. l. je poslanec Pfeifer v državnem zboru dejal, da pontični uradniki nadzirajo sodniške uradnike, in kako škodljivo je to. Dejal je mej družim: „Znan mi je slučaj, v katerem je nek okrajni glavvar na prošnjo neke osebe, ki je pravdo izgubila, tej dal certifikat, da sodniška razsodba ni prava in da se mora ovreči.“

Drug zanimiv slučaj je ta: nek obrtnik se je v neke kazenske stvari naznanil okrajnej sodnji in okrajnemu glavvarstvu. Pri obravnavi te stvari pri okrajnem glavvarstvu je eden okrajni komisar zatoženca za nekrivega izpoznal, a drugi je zahteval kot zastopnik državnega pravonika, da se po zakonu kaznuje, in koncem od sodnije obsojen, pozvan je bil k okrajnemu glavvarstvu, da se bode na visjo sodnjo zoper to razsodbo obsojeni pritožil.“

Dne 22. marca pisal je g. Waser državnemu poslancu V. Pfeiferju pismo, ozirajoče se na to stvar, v katerem mu mej družim sledeče pravi:

„Dozvoljujem si Vašo blagorodnost prositi, da mi vse slučaje, katerih ste omenili, posebej in natančno naznanite, da se bodo uradno preiskavale, in da bodem mogel jaz po svojem pravu nadzorovanja, ali pa disciplinarni senat take neprilicnosti odstraniti.“

Poslanec Pfeifer mu je odgovoril 24. mrc. tako le:

Odgovarjaje na cenjeni dopis od 22. mrc. t. l. imam čast svoje oskromno mnenje takó izreči, da valjda Vaša ekscelence nij poklicana, z državnimi poslanci naravnost po uradnem potu v dotiko stopati, ter od njih tako rekoč zahtevati, da naj opravičijo svoje govore, govorjene v zbornici. To je stvar visoke vlade, da v državnem zboru, kjer jo zastopajo ministri ali njih delegiranci, pôtém opravičnega reda zahteva pojasnenj o izrečenih trditvah; v takem slučaju bil bi jaz brez ugovora stvar pojasnil z imenovanjem imen, ako bi vlada bila to zahtevala. Za naj državnega zbora bi imenoval pa jaz imena le kot priča pri kompetentnem sodišči.

Uže iz tega formalnega uzroka ne morem ustreči želji Vaše ekscelence, ker bi si pri izvrševanju tega principa, kateri bi se dal sklepati iz tega dogodjaja, vsi uradniki v ministerstvu, o katerih je kak državni poslanec govoril, pripisavali pravico, zahtevati od poslancev opravičevanj.

A tudi v meritoricnem oziru dozdeva se mi zahtevanje Vaše ekscelence neutemeljeno, ker ne zadevajo grajanih neprilicnostij sodniških uradnikov, nego uradnike okrajnih glavvarstev, katerih pa po organičnih zakonih Vaša ekscelence nema prava nadzorovati ali disciplinarno z njimi ravnati.

Z visokim štovanjem Vaše ekscelence udani sluga

Vilhelm Pfeifer.

* * *

Vsak politično kolikaj izobražen človek bode rekel, prebravši ta dva dopisa, ne le, da je stališče gospoda poslance Pfeiferja jedino pravo, temuč, da se je gosp. Wa-

ser bil silno (recimo samo) prenaglil glede parlamentarnosti, in sicer tako prenaglil, kakor od moža v njegovem položaji ne bi bili pričakovali.

Ako tedaj organ kranjskih nemškutarjev prihaja z opombo, da bi bil moral g. Pfeifer Waserju imena imenovati, ne vemo, ali človeče razume nemški ali ne, ker poslanec Pfeifer je pač jasno dovelj rekel, da je pripravljen imena imenovati kompetentnim vprašalcem, ne pa vsacemu, ki se nepoklican vmes meša. Ako „Laib. Tagblatt“ tedaj na konci svojega bedastega in perfidnega pristavka celo to impertinentnost privede: „Der oben erwähnte Rückzug des nationalen Abgeordneten trägt den Charakter der Männlichkeit nicht,“ — nij mogoče, ker je stvar jasna, nemškutarskemu buteljnu nobenega družega odgovora dajati, nego, da bi se pritepencu v našo slovensko deželo pokazalo, da baš on in njegova svojat naj molči, kadar je govor o moštvu in pogumu.

Beda ali reva Slovenstva, in njegova boljša bodočnost.

III.

S—c. V času železnic in telegrafa človeška družba nema važnejše ustanove, nego je šola. Ne zastonj trdi učenjak Büchner o ljudskeji šoli zdajšnjega časa, „da v njej vsa bodočnost kake države in človeštva leži“. V njej se ima masa bodočega človeštva omikati na vse strani; pridobiti si mora otrok v njej za življenje potrebno znanje, misliti se mora v njej učiti, in srce se mu mora oblažiti. Neopisana tabla je otroško duševno življenje, in na to učitelj lahko dobro ali slabo napiše, dobremu, pametnemu, pa tudi nasprotno razvijajočemu se človeku lahko pot ogladi.

Listek.

Poljaki in njih umetniki.

„Naša presrčna in pravična želja je, da bi uživali vse državljanske pravice — Čehi in Srbi, Hrvatje in Bolgari, Slavonci in Slovenci, Bosnjaki in Črnogorci, Slovaki in Moravci, Lužičanji in Dalmatinci, ruski Galičanji in Poljaki. Jaz sem izgovoril ime Poljakov. A, kje so oni? Jaz ne vidim tu nikogar. Oj, oni sami izmej Slovanov stoje daleč, ter na nas surovo pogledujejo. Mi jih ne izključujemo iz naše obitelji, in tužno plakajoč zaradi njih oslepljenja želimo, da bi oni vsaj zdaj uvideli svoje nenaravno položaje, ko se nahajajo v tesnej zvezi z iskonnimi sovražniki Slovanstva, kakor so Turki, mej tem ko se vsi Slovani mej soboj ljubeznjivo poljubujejo, in krepko objemajo.“ Te besede je govoril sloveči ruski zgodovinar M. P. Pogodin na slovanskem

shodu v Moskvi l. 1867. Te besede imajo skoro popolno veljavo tudi zdaj, ko je uže celo desetletje preteklo. Tačas so bili zbrani v Moskvi v bratskej ljubezni vsi slovanski narodi razen Poljakov. In zdaj s početka jugoslovanskega vstanka sem, kolikokrat smo videli vse Slovane razen Poljakov združene v očitnih izjavah slovanske vzajemnosti, ali vsaj želje po njej. Da bolj specijalno govorim, pri Bleiweisovej slavnosti smo pogrešali čestitek samo sè strani Poljakov.

Da, po vsej pravici moramo s Pogodinom tužno plakati o zaslepljenji tako nadarjenega naroda, naroda — ki ljubi svojo domovino, in svoj jezik s tako ljubeznjivo, kakor nijeden drugi narod na svetu. Velika škoda je, da pogrešamo taki narod v svojej bratskej sredi, a škoda je tudi, da se mi za ta duševno in telesno orjaški narod malo, premalo zanimamo. Sledeče vrstice, posnete iz spisa S. B.—a: „Artyści polscy za granicą“, naj služijo v po-

jasnjenje in označenje poljskega genija na polji umetnostij, v katerih jih občuduje vsa Evropa.

Lepe umetnosti so dokaz zrelosti naroda, imajočega bogate zaklade duha iz prošlosti, in so porok za narodovo bodočnost. Poljaki so imeli sloveče učenjake, matematike, astronome, fitologe, zgodovinarje. Spomnimo samo na može, kakor: Bludzewski, Kopernik, Lipski, Staszy, Kołłątaj, Sniadeccy, Linde, Grodek, Lelewel; na filozofe, na katere so se Nemci s posebno pazljivostjo ozirali, kakor: Trentowski, Libelt, Cieszkowski; spomnimo se na zadnje na njih ženjalne pesnike. K tej vrsti velikanov pa prihaja zdaj dan na dan vedno večje število umetnikov, navdušenih z duhom imenovanih prednikov. Oni govore pred svetom z govorom, ki je vsacemu razumljiv; oni podučujejo svet v poljskih dejanjih, pripovedujejo mu o poljskeji osodi, o poljskih bojih in trudih, predstavljajo krajobraze očetne zemlje, prepevajo

Težavno stališče je učitelju, ki ima 80 do 100 mladih glav in src razvijati, in najidealnejše teženje učitelja dalo mu bo le komaj polovico vspeha, katerega si je v svrhu postavil. In tu mora mu teh 80—100 otrok sredstvo, s kojim on dela, jezik soboj z doma prinesiti; mati je morala otroku doma najnavadnejše pojmove razjasniti, in s tem materinim jezikom, v kojem otrok stvari pozna, v katerem le misli, mora otrok v šolo priti. — Narava je skrbela, da otrok od materinega kriča soboj precejšnji besednjak prinese in pojmove o stvareh, ki so se mu v šestih letih predočile; naravno in jedino le vspešno je pa tudi, da ljudski učitelj s tem jezikom dalje otroka razvija, ker le v tem, z doma prinesenem jeziku dete misli, s tujim jezikom uči učitelj papagaja in ne človeka.

Poznam ljudstvo, pri katerem veljati morajo druga pedagogična načela. Otrok pride z materinim jezikom v šolo. V prvem letu uže ima za vsako besedo materinega jezika besedo tujega jezika. Otrok se ima brati učiti in zraven, — po pedagogičnem načrtu, — moral bi mu tudi neki pojmi v obeh jezicih ostati. Mine pol leta, učenci so še zmirom na prvih listih, ker učitelj ne more dalje iti, ker otroci še niso vsi si zapomnili besede tujega jezika. Mine leto in hvala dobremu spominu otrok tega naroda, otroci uže vedó par tujih besedij, v materinem jeziku pa še hvala Bogu mislijo. Par tujih pesnij tudi popevajo, in šteti so se po nemško malo navadili.

Potem so dva meseca prostost uživali in ker doma na paši niso prilike dobili, da bi na pamet naučenih tujih besedij vporabljali, pozabijo, in v drugem razredu najde učitelj, da so ti presneti paglavci skoraj da vso to blaženo tujo kulturo pozabili. Z nova začeti ne gre, on, učitelj ima svoj načrt, da po tem načrtu uči, — naprej tedaj! Zdaj je otroku uže treba cele stavke v tujih besedah si zapomniti, in tudi kako basen o oslu in volku. Učitelj uvidivši, da to ne gre, pripoveduje to istorijo v materinem jeziku in potem v tujem, in to tako dolgo, da 50 papagajev reč pomni. Tako, to je uže kaj za skušnjo.

Otroci imajo zopet spočitnice in „volk“ in „osel“ prideta v tretjem letu koj bledih barv pred učitelja; le tu in tam se prikaže prav iz daljave spomina, da je vendar le kaj ostalo. No zdaj pa uže lahko bolj po debelem segamo. Meridijani, globus, levi in ščuke in

vsega vruga pride na mlzo. Materini jezik se tu kot učni jezik več in več izgublja in v četrtem letu komaj le pekel in nebesa še domače govorita, meridijani, Hanibal, meter in liter pa strahovito norišnico pojmov v glavi teh otrok delajo. To gre še par let, potem pa izroči učitelj tega abiturijenta človeškej družbi.

Otroci tega naroda, v kojem se tako „pametno“ v ljudske šoli podučuje, so navadno tako razumni, da se norišnice pojmov v glavi s tem rešijo, da vse — pozabijo, in se, ohranivši si znanost, svoje ime podpisati znati, k domačej pameti vrnevaajo. Seveda so tudi taki, katerim ta zmedenost pojmov dopada, in ti včasih prav čuden plod tega 6—8 letnega učenja svetu pokazujejo, v katerem se najpametnejši pravdniki ne izpoznajo, v katerem, če kdo, bi se samo le učitelj te mešanice pojmov izpoznal. — Vprašajmo, ali se je ta človek misliti učil? Ljublj. „Tagblatt“ kaj meniš? — Jasno je, da ne, ne ta, ki mu tuja čobodra dopade, ne oni, ki je vse pozabil. Ve ta mož kaj pametnega o zemlji, živalih, zgodovini, kojih rečij se je „učil“? Tudi ne. Ali se mu je srce oblažilo! Po čem neki! Ali menda vendar ne po pripovedih, katerih nij razumel, ampak le kakor papagaj blebetal! Ne, to trditi bi si celo čudni pedagogi ljubljanskega „Tagblatta“ ne upali. In je učitelj, ki je za vsako reč polovico več časa uporabil moral, nego drugi, ki po materinem jeziku izključljivo vsega uči, čas imel, srca otrok tako v razgovoru blažiti! Ne, ubogi trpin je s potom na obrazu stopil ven iz šole in se močno uže bal prihodnjega dne, ko bode zopet moral učiti papagaje. V tej šoli, o katerej tu govoriš, bodeš bralec dejal, se tedaj otrok razen par tujih stavkov nič družega ne nauči, ker pogoj vsega nauka je le, da se otrok v jeziku, katerega uže zna, družega uči, ker v tem so mu pojmi! Da, nič, ali le ubogo malo, kojega se otrok pri družih pametnejših narodih v jednem letu nauči. — Pa kolikor se je tujega jezika naučilo, je le dobro! Čemu! Da dalje zida svojo omiko!

Vzemimo človeka, ki ne hodi dalje v šole: in teh je 90 procentov ali odstotkov. Če ima tuj narod, katerega jezik se v ljudskih šolah pri navedenem narodu uči, n. pr. veliko izobraževalnih zakladov, lahko je mogoče, da se človek te ljudske šole mej tem časom, ko žival počiva, na plug vsede in kacega klasika tega tujega slovstva čita. V nedeljah ta mož

lahko celi dan pri klasične filozofiji sedi, in če nemara sodnije mej tem narodom vse v tujem jeziku pišejo, kako je vendar dobro, da ta človek vse razsodbe lahko sam prečita; nij mu treba iskati tolmacha, ne zamuja obrokov ali dnij, kar se protokolira lahko razume, lahko ve, če je sodnik pričo prav razumel, in moj Bog, g. sodniku nij treba si glave beliti s to čudno „špraho“ tega naroda.

Pa če je to vse dobro po pameti nekaterih ljudij, vendar je treba, da se otroci dobro nauče tujega jezika in ga ne pozabljajo, ker drugače je polovično znanje jezika za jeden mah, in vse kultiviranje po tujej kulturi na ta način prav za malo. —

Nij mi treba povedati, kje take misli po glavah nekaterih ljudij plešejo in tudi ne, kateri narod je predmet teh izvajanja vsakako v neko drugo svrhu rabečih pedagogičnih pojmov. — Laž je, bo kdo vpil! Pa nij. Narod nekje v kultiviranej Evropi živi, ki je tako srečen, in če me silite, vam jedenkrat naznanim po imenu to ljudstvo, katero se tako „kultivira.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V L. oblijan 24. decembra.

Kakor se denes bere, snide se **državni zbor** najbrž 19. januarja, a ogerski 20. januarja. Ministri in poslanci so šli na božične in novoletne praznike. — a menda ne veselit se svojega dela, ker rezultati niso otovré.

Grof **Potocki** je bil v petek pri cesarji. Kaj sta se posv-toval, dozdej nij še znano. Vrnil se je uže v Galicijo. Cesar pride po novem letu iz Ogerskega na Dunaj. Govori se, da bode potlej ministerska kriza rošena.

Vnante države.

Včeraj smo priobčili oficijalno angleško poročilo, ki trdi, da je **afganski** emir zapustil Kabul, svoje glavno mesto, a bežal pred revolucijo svojih lastnih ljudij k Rusom v Turkestan. Denes pa poročajo „Daily News“ iz Ahabada 22. dec., da je emir reteriral z ruskim poslanstvom vred v Balkh Dežela mej Dželalabadom in Kabulom je popolno brez vlade. Rod Zukukheelov beži pred Angleži v gore. Njih tvrdnjave in hiše Angleži podirajo.

Iz **Aten** se poroča: Polkovnik Sapunzaki, oberstlejttenant Valino in bataljonski načelnik Phoutouklis so kot komisariji za popravo grške meje imenovani po določbah berlinskega dogovora.

Iz **Carigrada** poroča 22. decembra Reuterjevo agentstvo, da je izšla sultanova „irada“ ki problaščuje velikega vezirja z Av-

pesni poljskega ljudstva. Svet občuduje dela poljskih mojstrov čopiča, mojstrov dleta, in mojstrov zvuka.

Kamor pogledamo po Evropi, povsod zaslišimo odmev slave zdanjih poljskih umetnikov. V Neapolu je v sredi učenjakov, goječih razvoj lepih umetnij, ime Matejke popularno. V Rimu vleče ná-se delavnica znanega slikarja Siemiradzkega trume radovednih občudovalcev. Gustaw Budkowski si je s svojimi prizori, vze timi iz lvovske okolice in s Tater, pridobil v kratkem času slavo na Laškem. Izmej rezbarjev stojé Oskar Sosnowski in Wiktor Brodzki: v Rimu, Rygier v Florenci, v vrsti prvih italijanskih mojstrov. V Boloniji in Milanu se odgojujejo znamenite pevkinje (znane ne samo na apeninskem poluotoku, ampak še celo na Španjskem) pevci in pevski učitelji, kakor Mierzwinski, Aleksandrowicz. Mladi slikar Merwart, stanujoč do nedavnega časa v Gradci, je dobil v Parizu prvo nagrado. V Draždanih

se je zdaj naselil Witold Piwnicki, kateri izhaja iz šole Matejke, ter je njegov priljubljeni učenec; samo da je ukrenil novi pot, ter boče doseči samostojno originalnost, katero bo pri daljšem delovanji tudi gotovo zadobil. Njegova velika slika: „Zolkiewski przed zgonem na polach Cecory“, predstavljajoč tega junaka v pomenljivem trenutku, ko ubija konja, je polna dramatičnega efekta. Monakovo daje zmirom nove delavce na polji narodne umetnije.

Po področji glasbenem so razen Eisnerja, Lipinskega, Chopina, Moniuszke dosegli na tujem veliko slavo bodi si kakor izvrševatelji: Sowinski, Makuli, Marek, Wieniawacy, Kątaacy, Karasowski, Fryman, Telesinski, Taborowski, Zarębski. Prihajajo zmirom novi umetniki, nardarjeni z nenavadnimi sposobnostmi; in tudi vsacemu Napoljaku bi imela znana biti dela kakor so pesni kneza Lubomirskega, Każyanskega, Komorowskega, Troszla, Michała, Zawadzkega ali družih njim podobnih.

Pred nekoliko leti so Nemci z velikim navdušenjem sprejeli znamenita dela za orkester Władysława Zelenskega, ki se odlikujejo z originalnostjo misli in visokim poletom duha, ter daleč presegajo navadna dela v tej stroki. Enerzija, moč na mestu nežne počutnosti je glavna črta njegove melodije.

Nad bregi Rena pojavile so se nedavno lepe kompozicije Noskowskega, kateri je razen simfoničnih del velike vrednosti izdal izvorne narodne krakowiake*) v dokončanej umetnej obliki. On je napravil iz krakowiakov to, kar je Chopin iz mazurov, Strauss iz svojih narodnih valzerjev ali Liszt iz čardašev.

Nazadnje moramo omeniti varšavskega violonista Władysława Gorskega, ki se je letos na Dunaji pred svojim odhodom v Kairo produciral z veliko pohvalo. Nekdo.

*) Poljski narodni plesi z godbenim spremljevanjem.

strijo na podlogi avstrijskih nasvetov definitivno pogodbo glede Novega pazarja nare diti. To vprašanje se kot rešeno smatra.

Druga irada imenuje Muktar pašo za komisarja, ki bode imel grško mejo narediti.

Razmera mej Nemčijo in Rusijo se je precej ohladila, morda tudi zato ker je Bismark preveč rogovilil zoper kneza Gorčakovega. Rusi izpoznajajo, da Nemcem nij nič zaupati. Ruski listi svetujejo na Francoskem prijateljstva iskati.

Dopisi.

Z Dunaja 22. decembra. [Izv. dop.] (Slavnostna koncertna beseda slavjanskega pevskega društva.) Zopet jedenkrat z Dunaja poročilo o slavjanskem koncertu! Ne zamerite, bili sti pred to uže dve produkciji slavjanskega pevskega društva, a žalibog! o njih nijsem mogel poročati. Zadel je tudi mene bila osoda vojaške službe! Zdaj sem prost, na svojem mestu! In zopet vam bodem obširno ali menj poročal o gibanji tukajšnjih slavjanskih društev!

Denes pričnem s koncertno besedo slavjanskega pevskega društva. Vršila se je ta 16. decembra.

In kakov je bil ta slavjansk koncert! Sijajen in prostemu peresu nij možno opisati ga. Izburjen je vsled zadnjih dogodjajev slavjansk svet! In mislite, da nijso živci izburjeni slavjanskim rodoljubom daleč od mesta, kjer se je delalo kos dogodivščine? Res, slednji koncert imel je obraz pred nedavnim izvrševšega se zgodovinskega čina na slavjanskem jugu.

Posamezne točke programa vršile so se sledeče:

Pel se je s silovito živahnostjo Horejšekov zbor „Crnogorski uskok“:

Men zaklela majka	Za slobodu svoju,
Pri času postanka,	A za srbsku slavu
Da pravo govorim	Da ne žalim glavu!
A nikom' ne dvorim,	A ja ču za sviju
Da sam sve slobodan	Stojati na boju,
A nikome podan;	Za srbsku slobodu
Da stojim na boju	U vatru, u vodu.

To je poetičen proizvod Nenadovičev — opis krasen črnogorskega junaštva. „A ja ču za sviju — stojati na boju,“ — nij li res obseg lepe poezije. A stoprav pesen oživljena! Kako prijela je poslušalca!

V drugej točki predstavljal se nam je mlad umetnik na glasovir g. A. Rückauf, došel stoprav iz Prage v Beč. Igral je lastne kompozicije z veliko spretnostjo na glasoviru. Izbudil je mnogo priznanjevanja.

Werbickijev ruski zbor „Kto za nami“, skladba polna duha turobnega, ali vendar imajoča utjehe iskric, ki igrajo še v človeku najbednejšem.

Vsjaky vorog u nas bil
A taki nas zgubil;
Hot' železom nas palili,
Kožu derli, kost lomali.
Perebili mi bjeđu,
Perebudem ne odnu,
A takimi Rusinami,
Pravoslavni sinami.
S nas ispade na konjec
I toj tjernjevij vjenec,
I nad našev golovoju
Svjat zabliskne nam zvezdoju.

V tako tužnem svetu rodila se je Gušarjevičeva pesen! In v prav narodnem maloruskem slogu izumil je Werbicki turobnej pesni skladbo. Vtis je napravila jako dobro peta pesen velik.

V četrtej točki iznenadilo nas je društvo s pevko iz dunajskega konservatorija, s pevko nikakor navadnega kroja. Lepa ženska postava, izurjenim glasom in kretanjem prav čarobnim.

Pela nam je najprvo dve pesni po programu: „Non è ver“ (Mattei Tito) in Gounodovo: „Serénade“. Žela je izvrstna pevka neizmerno pohvale; odlično občinstvo jo sè svojim prav neslišanim ploskanjem niti iz odra nij pustilo. In kaj mislite, kaj je vrla ta pevkinja nakrat počela peti za nameček? Bila je narodna pesen: „Ach neni, tu neni“, in ko je to končala, ter občinstvo gromovito ploskalo. pela je drugo narodno pesen: „Síl jsem proso na sošvrati“ Občinstvo bilo je elektrizirano. burnim klicov priznavanja, silnega rokoploska oglušelo je skoro uho, — tako je izbrano občinstvo odlikovalo pevko krasnih prav navadnih narodnih pesnij, in velezaslužni pevovodja ljubljanske čitalnice g. Vojteh Valenta, ki ie v bivšem tednu v listku „Slovenskega Naroda“ pogumno trdil, da se smejo i pri koncertih popevati na rodne pesni, ima tu eklatanten dokaz za svojo trditev. Njegovega mnenja so prve moči prvega in najodličnejšega konservatorija — dunajskega. — V petej točki bila sta dva zbora; prvi Förchtgottove: „Naše pisnč“, ki se je pel zelo dobro, a drugi zbor bil je slovenski — slavnega našega prezgodaj umrlega skladatelja A. Hajdriha — „Jadransko morje“. In nijsem smel, ako rečem: mej zbora je ta točka najbolj dopadala. Mnogi so trdili, da je kras večera bila ta pesen. Pel se je ta zbor z največjo preciznostjo, onomatopoeični „Buči, buči“, izvršil se je tako, kakor da bi se res čulo votlo tepenje silnih valov in zaganjanje vodenih mas ob morsko skalovje. In kako gromovito je zopet donelo: „morje!“ Velikanska dvorana — polna občinstva — tresla se je, takov bil je plosk, tako odobravanje v najrazličitih jezikih. Slovenski skladatelj žel je ta večer največ slave. Iz stoterih in stoterih ust slišal si vprašanja, kdo je ta Hajdrih; Rus, Čeh, Poljak, Srb, Hrvat, da, celo Nemeč povpraševal je za biserom naše muzikalne literature, vse je občudovalo ta genij slovenski! In to nij jedina pesen, ki se je dunajskemu slavjanskemu občinstvu tako dobro dopadala. — Pisal sem uže lani, kako so bile sprejete druge Hajdrihove pesni. — Prav na mestu bode menda, ako omenim samo mimogrede, da se Hajdrihova zapuščina izbira, ter da jo misli izdati g. Kosovelj, izvrsten bivši pevovodja dunajskega društva „Slovenije“; naj bi našel mnogo podpore plemenite stvari podjemnik! Slavimo in čestimo moža, ki nas je Slovence proslavil mej slavjanskim in tudi mej drugim svetom! Kedo je ta genij na skladateljskem polji, narodivši se na zemlji slovenskej, to more pojmiti le oni, ki je čul, kako slavi moža najodličnejše občinstvo, ki je skoro da uže razvajeno z najboljšimi izdelki najslavnejših kompozitêrjev. Torej: sapienti sat!

Alardovo koncertno fantazijo „o Faustu“ imel je igrati profesor glasbe J. Maxintsak na gosli sè spremljevanjem glasovira. Žalibog je ta večer moral predolgo v dvornej operi sodelovati, in tako smo izgubili točko velezanmivo. — Zbor J. pl. Zajca: „Utjeha domljuba“, (zbor bosenski), bila je jedna onih, ki je imela velicega učinka radi tega, ker so baš v dvorani bili navzočni novi Avstrijci, ki so prišli se poklanjat presvitlemu našemu vladarju.

Srce moje tuži,	Okružuju mene;
Ako mu liek da pruži?	Prošlosti slavni kip,
Bacim pogled svoj	Budučnosti časi;
Po svoj zemlji toj,	Svaki mi božji hip
Drage uspomene,	Svako mjesto glasi:

Ah! krasan-li je dom   Vedar mi plane duh,
nam taj?   Kad se njega sjetim!
Sreću godi kano raj;

In lahko si opazil, kako živ in vesel postal je obraz vsacemu navzočnemu Bošnjaku, kako so mu iskriale oči srečnega zdanjega časa; in kako je iznenadjen bil, slišati tu v sredini Avstrije, ka se v v'astnem mu jeziku opeva njega v prošlosti tužna zemlja!

Zadnji zbor bila je slovenskega skladatelja Vilharia: „Srpska narodna putnica“; novi zbor, ki ga je podaril kompozitêr „slavjanskemu pevskeemu društvu“ na Dunaji. Pesen ta je junaška; skladba se vsebini vrlo prilaga; pel se je itak dobro, in bila prav odlikovana. In Slovenci smemo ponosni biti i na tega našega skladatelja! — Pevovodja društva gospod A. A. Buchta žel je tudi ta večer mnogo hvale. —

Oficijalen program s tem končam. Preostaje mi še program kapele 4. pešpolka „Hoch- in Deutschmeisterov“, — ki je pod voditeljstvom vrlo znanega kompozitêria g. J. Dubca tudi ta večer mnogo slave in pohvale žela. Imela je osem programovih točk izvršiti. Posebno poudarjam le dve, namreč: četorko iz dalmatinskih narodnih pesnij in Peterseov slavjansk potpourri, sestavljen iz najrazličnejših narodnih pesnij slavjanskih. Se ve da sti obedve točki morali se večkrat ponavljati, posebno slednja, kjer je več narodnih pesnij, kakor: „Kje dom je moj“, „Hej Slovani“, „Mila, mila lunica“, in druge. In čujte, pesni, katere je vsak uže sto in stokrat peti in igrati slišal, bile so sprejete s tolikim aplavsom, s tolikim odobravanjem, da jih je morala godba po dva- in trikrat igrati.

Občinstva bilo je tudi zdaj v cvetličnih dvorinah dunajskega vrtogradnega društva zelo mnogo, in sicer najodličnejšega. Izmej slavjanskih rodoljubov bili so navzočni: vrli naš poslanec g. Viljem Pfeifer, profesor Šuman sè svojo soprogo, slavni Čeh Rieger, ki se je bavil v Beču, rusinski poslanec Pavlikov, in mnogo druge gospode. Največjo pozornost so ta večer ná-se obračali udje bosenske deputacije, katere so pripeljali trije odborniki in predsednik „Velebita“ g. Neumann v dvorane. Bili so to: Pezli Pasić, Ali paša Čengić, Juzuf beg Filipović, Hazin aga Abyzo, Solom Salomon Efendi, Mehemed beg, Kapitanović, Ljubučić in Hasim aga Glodjo; — pisalec teh vrstic se je vrlo imel s to bosensko gospodo, ki so bili vsi narodno opravljani. — V vednem spominu ostala bode ta slavjanska koncertna beseda navzočnemu!

Radovan Perunov.

Domače stvari.

— (Cesar) je daroval iz svoje privatne kase 3000 (tri tisoč) goldinarjev za óne Notranjce, ki so letos v dolinah pri Cerknici in Planini vsled povodnji škodo trpeli.

— (O narodnem domu) v Ljubljani je nesel nek ljubljansk dopisnik nekaj resnice, največ pa fantazije in svoje lastne kombinacije ali laži v dunajske liste in ponatisnil jih je potem tukajšnji nemški list, „Tagblatt“, ki domače ljubljanske lokalne novice uže po svojej staraj navadi in temeljitej podučnosti po ovinku čez Dunaj ali Trst poteguje in dobiva. Mi podrobnosti o tem, koliko se je v dotičnem odboru za narodni dom uže govorilo, in kaj se mora še le

ukreniti, nič ne poročamo, ker nij še končanih sklepov mogoče poročati. Le to omenimo lahko: Če pravi dopisnik, da bode novo poslopje v Knaflovih ulicah stalo, — je to samo njegova kombinacija, res pa nij, ker tam niti prostora dovolj nij. Ravno tako nij res, da se misli ves „Matičin“ denar v to porabiti. Na to se nikoli mislilo nij. Čuino je pa vsakako tudi, kako se na jedenkrate nemški dunajski listi in „Laibacher Tagblatt“ za slovenske naše novce bati začenjajo, in se postavljajo za varuhe ali kuratorje nam, ter grajajo, da hočemo mi „riskirati“ denar, ki je namenjen za ljudsko „izobraženje“. Vi niste nič zraven dali, kaj vam mar! Mi bomo s svojim uže sami gospodarili, pometajte pred svojim pragom.

— (Iz Trsta) se poroča, da bodo namesto razpuščenega tržaškega lahonskega mestnega zbora nove volitve 12. marca 1879. Magistrat je dobil nalog, volilni zapisnik prirediti, kateri je zdaj bil baje mnogo krivično narejen Lahom na korist.

— (Na ognjišči umrla.) V Trstu je zadnjo soboto perica Katra Robok, 62 let stara, nekaj vina pila, in pri ognjišču po kosilu zadremala, dremaje kimala in z obrazom na ogenj pala, ter — umrla. Obraz je bil ves sežgan, tudi obleke se je bil brz ogenj prijel.

Materi in zdravniki bi čestokrat oupani, ker ne vedo, kako bi otrokom pomagali, kadar so le-ti bolni ali na hripi, hripavosti, in kašlju, ali celo na bronhialnem katarru, dušljivem ali krčnem kašlju. Narkotična zdravila se ne smejo dajati, in raznih mikstur otroci kmalu ne marajo, in tudi nemajo zaželjenega vspeha. Vsem onim v takej sili priporočam se domače sredstvo, ki čestokrat čudovito vpljiva, in ima zmirom vspeh: Naj se v majhnem kuhinjskem možarju stolčejo nekatere Bergerjeve smolnate pastile (ne kapsli) v prah, naj se देने vmes trikrat več kandisnega sladkorja, kar se mora zopet stolčiti in zmešati, da se dobi enakoooblična zmes, katere naj se dá 3-4 krat na dan otrokom na noževje špici. Otroci to zmes radi uživajo, čutijo se potem zdravje, in kmalu tudi popolnem ozdravijo. V lekarnah naj se zahtevajo Bergerjeve smolnate pastile. — Cena jedne puški od kositarja 50 kr. — Glavna zaloga v Ljubljani pri gospodu J. Svoboda, leknarju. (381-3)

Marke Wir empfehlen geschäftl. als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zellstoffe
der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(135-135)

Naznanilo.

Udano podpisani naznanja s tem svojim čestitim p. n. naročnikom, da pripada i predalnimci v zidovskih ulicah in na Preshrnovem trgu skupaj, in sicer z imenom in firmo:

J. Kapsch,

Spoščevano
J. Kapsch v Ljubljani.

ter priporoča še za bodoči svojo
zalogo zlata, srebra in biserov.

(437-2)

Koterljive srečke.

V Gradci 21. dec.: 39. 61. 22. 42. 21.
Na Dunaji 21. dec.: 15. 72. 82. 22. 67.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič

O božiču pride na svetlo knjiga:

„Dr. Bleiweisova svečanost“

slavljena dne 18. in 19. novembra 1878 v Ljubljani;

opisal po svojih stenografskih bilježkah

Anton Bezenšek.

Razen točnega opisa svečanosti donša knjiga vse važne govore in zdravice od besede do besede v slovenskem, hrvatskem, češkem in bolgarskem jeziku, vse telegrame in pisma itd., pa tudi prav lepo in verno sliko dr. Bleiweisovo, ter njegov životopis (spisal prof. dr. Celestin).

Zavoj svoje elegantnosti je ta knjiga prav primerna za božična in novoletna darila. A sploh kot lep spominček naše velike narodne svečanosti ne bi smela manjkati nobenemu izobraženemu Slovenceu!

Cena s poštnino 60 novč. — Naručje se najprikladneje s pošto nakaznico pri

(422-3)

uredništvu „Jugoslav. Stenografa“ v Zagrebu.

Dobivala se bo knjiga i pri večjih knjižarjih po 70 novč.

Le jedenkrat

podaje se tako ugodna prilika, da si za polovico prave cene omisli vsakdo izvrstno uro.

Velikanska razprodaja.

Politične razmere, ki so nastale v celej Evropi, zadele so tudi Svico; vsled teh razmer se je na stotine delavcev izselilo, tako da je obstanek tovarn jako dvomljiv. Tudi največja fabrika za ure, katero smo mi zastopali, se je zaprla začasno, ter nam je zaupala prodajo svojih ur. Te tako zovane žepne ure so najboljše ure celega sveta, kojih okrovi so izdelani iz najfinejšega srebrnega niklja, so izredno elegantno gravirani in giljoširani, ter so ameriškega sistema. Vsled neke vlastne konstrukcije ne more se taka ura nikdar pokvariti, pade lahko na tla, sme se stisniti, a vendar ura pri tem nič ne trpi.

Proti povzetu, ali vpošiljavti male svote, katera je pri vsakej baži ur zaznamovana, s katero je plačana le pridejana zlata double urna verižica, baržunasti etui, glavni ključ za ure in delavska plača, dobi vsakdo najfinejšo repasirano uro skoraj na polovico zastoj. Vse ure so natanko repasirane, ter garantujemo za vsako uro pet let.

V dokaz gotovega jamstva in stroge solidnosti, prevzemamo s tem dolžnost javno, da vsako nepristoječo uro nazaj vzememo, in z drugo zamenjamo.

Izpisek ur.

- 1000 komadov žepnih ur od ponarejenega zlata, umetno in čudovito izrezljane, najfinejše regulovane, pri vsakej uri zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in glavni ključ; jeden komad le gl. 3.45.
- 1000 komadov remontoir žepnih ur, katere se pri kozici navijajo brez ključa, z dvojnimi okrovom in kristalnim okrovom, izredno natančno regulovane; razen tega so tudi elektrogalvanično pozlačene, tako da jih nobeden zlatar ne more od pravo zlatih razločiti; z verižico, medaljonom itd. preje jeden komad gl. 25, zdaj le gl. 8.20.
- 1000 komadov krasnih ur na sidro (ankeruhr) od najtežjega srebrnega niklja, tekočih na 15 rubinih, z emailiranimi kazali, kazalom za trenotke in kristalnim ploščnatim steklom, natančno repasirane; preje jeden komad gl. 21, zdaj samo gl. 7.25.
- 1000 komadov mobilnih ur na valje (cylinder-uh) v teških giljoširanih okrovih od srebrnega niklja, s kristalnim ploščnatim steklom, tekočih na 8 rubinih, fino repasirane, z verižico, medaljonom, in baržunastim etuijem, jeden komad preje gl. 15 zdaj le gl. 5.60
- 1000 komadov Washingtonskih ur na sidro od 13lotnega srebra, potrjene od c. k. denarnega urada, tekoče na 15 rubinih, elektrogalvanično pozlačene, da jih ne more nobeden strokovnjak ali zlatar od pravo zlatih razločiti; fino na trenotek regulovane in poskušene. Teh ur stal je preje jeden komad gl. 27, zdaj pa le gl. 11.40.
- 1000 komadov Washingtonskih remontoir žepnih ur, od pravega 13lotnega srebra odobrenega od c. k. denarnega urada, pod najstrožjim jamstvom na trenotek repasirane, s kolešjem od niklja in privilegiranim regulovanjem, tako da se nij treba teh ur nikdar popravljati. Pri vsakej uri da se zastoj tudi jedna zlata double urna verižica, medaljon, baržunasti etui in ključ; vsaka taka ura stala je preje 35 gl. zdaj pa samo gl. 16.
- 1000 komadov ur za dame od pravega zlata z 10 rubini, preje gl. 40, zdaj gl. 20.
- 1000 komadov remontoir ur od pravega zlata za gospode ali gospé, preje 100 gl. zdaj gl. 40.
- 650 komadov stenskih ur v najfinejšem emailiranem okviru z zvonilom, repasirane, preje jeden komad gl. 6, zdaj le gl. 2.75.
- 650 komadov ur z ropotcem, fino regulovane, dajo se rabiti tudi na pisalni mizi, preje gl. 12, zdaj le gl. 4.80.
- 650 komadov ur z majatnikom (pendeluhr) v fino izrezljanih gotičkih visokih omaricah, navijajo se vsakih osem dnij, fino na trenotek regulovane, lepe, in impozantne. Ker je taka ura po minolih 20 letih še dvakrat več vredna, naj bi jo imela vsaka družina, posebno ker se s tako uro soba olepša. Te ure stale so preje gl. 35, zdaj se dobi jeden komad za smešno nizko ceno gl. 15. 75.

Pri naročilih za ure z majatnikom (pendeluhren) priloži naj se tudi mala svota.

Naslov: Uhren-Ausverkauf

(368-9)

von

Philipp Fromm, Uhrenfabrik,
Wien, Rothenthurmstrasse Nro. 9.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.